

IN MEMORIAM PROFESORUL GEORGE ANCA

Anușa Sorescu

*Se duc profesorii... Se duc,
Ei urcă-n cer... cu tot cu scară,
Lăsând în urma lor o rană,
Care-a durut... și-o să mai doară.*
(V. Cobzac)

Nimeni dintre cei care l-au cunoscut, ca și dintre cei ce i-au fost aproape în feluritele ceasuri ale vieții, nu poate crede că profesorul **George Anca** a plecat dintre noi în altă parte decât într-o bibliotecă sau într-o sală mai mare de curs.

Pentru că, pentru noi toți cei care l-am cunoscut, fragila ființă pământească a domnului profesor **George Anca** s-a identificat în memoria noastră afectivă cu imaginea cărții ținute ore în șir în mâini, cu aplecarea fără margini în timp peste vrafuri și rafturi de cărți, dar și cu chipul concentrat nu la discursul din sală, ci la idee, al profesorului urmărit de zeci de ochi și adnotat, cu priceperea începătorilor, în caiete, de zeci de mâini timide de studenți.

Domnul profesor **George Anca** a plecat să-i întâlnească pe toți înaintașii noștri dascăli de litere care au făcut fală filologiei din România ultimului secol. Nume și umbre pentru cei care, ieri și astăzi, le urmărim profesia și pasiunea, prin opere, avându-l ca ultim sosit pe **profesorul Anca**. Ei au clădit cultura clasică în România, au făcut-o „mare“ din punct de vedere spiritual, dar și moral. Profesorul care acum se odihnește întru eternitate ne-a dat un ultim, greu repetabil, îndrăznesc să spun irepetabil exemplu.

A fost, înainte de toate, pentru mine și pentru toți cei care l-am cunoscut ca discipoli, fie și indirect, Profesorul cu majusculă, Dascălul prin excelență. Când aveai oră cu domnul **George Anca**, intrai temător în sală și rămâneai pironit în bancă. Nu aveai curajul să deschizi, de acolo, gura, să-ți dai cu părerea, să arunci vorba la întâmplare. Când domnul **Anca** închidea ușa sălii și, cu pași măsuțați, niciodată vreunul în plus, termina drumul spre mijlocul încăperii, știai că avea să înceapă, într-un minut, un alt drum, printre imperiile mileniilor, într-o magică lume a faptelor și gândurilor deslușite în texte sau dincolo de ele.

Cuvintele profesorului, la fel de măsurate în puținătatea și concentrarea lor ca și propriii pași – și nu numai cei de la ușă la catedră! –, te țintuiau în neștiința ta, îți luminau neînțelegerea, te chemau să le urmezi, dar te și îmbiau să citești mult, din ce în ce mai mult, ca să le deslușești resorturile și rosturile adânci. Rostite de la catedră, dar și din fața tablei, cuvintele profesorului **Anca** erau însoțite de formidabila lui privire, atât de pătrunzătoare (dar și incredibil de calmă), încât primul gând care, ca umil student în câmpul filologiei, când urma să dai profesorului răspunsul la întrebare, îți încolțea în mintea înspăimântată de propriul ei gol era, firește, nespus, urmatorul: „*Doamne, oare ce-am gresit? Ce prostie am zis?*“.

Atunci intervenea miracolul. Ca un adevărat, unic profesor, domnul **Anca** se uita încă o dată la tine. Dar privirea lui nu te mai sfredelea, ci te încuraja să ieși din hățișurile ideilor tale, și puține, și nesigure, cu care încercai să faci față unui dialog prea inegal. Acea privire pătrunzătoare făcea parte din ființa spirituală cea mai launtrică a profesorului **Anca**, era singura ei expresie exterioară. Dacă o primeai, la rândul tău, în suflet, puteai fi sigur că drumul tău de începător, în meserie și în viață, nu avea cum să mai fie singur. Ascultând sfaturile, urmând pas cu pas îndemnurile, dar și interdicțiile pe care profesorul, ca un antrenor al minții, ti le punea în față, dacă voiai să pașești apoi singur pe cărâmul științei și al cercetării iubitoare de cuvânt clasic sau indianistic, după trecerea anilor, a zecilor de ani, erai îndreptățit să te bucuri că, în sfârșit, poți pretinde să stai alături intelectual de profesorul **Anca**, ca îi poți, cumva, pătrunde densele idei, care nu aveau nevoie niciodată de multe cuvinte, pentru că își erau suficiente în chiar dinamica, deși nu totdeauna perceptibila lor desfășurare.

George Anca ne-a fost profesor pentru că ne-a fost pildă, niciodată dezisă, de cărturar. Cele două imagini, cea a profesorului care ne-a învățat și cum să înțelegem Antichitatea în general, pe cea indianistică în special, dar și cum să învățăm să o învățăm, iar, pe de altă parte, chipul cărturarului, pentru care nici un colț de bibliotecă nu avea și nu are voie să rămână necercetat dacă în bibliotecă se află fie și o singură carte clasică, nu se pot disocia nicicum în mintea noastră. Locul profesorului ieșit în urbe am învățat de la domnul **Anca** ca nu poate fi altul – oricât am rătăci pe alte drumuri – decât în bibliotecă. Pe vremea aceea, a anilor mei de facultate, alternativa Internetului nu pătrunsesse în cultura studentului. Calculatorul era o utopie. Unicul bun spiritual era – și nici nu putea fi altul, așa cum nu este nici azi – *Cartea*. Nu cea virtuală, ci cea tocită de mii de mâini în bibliotecă, ca și cea amețitor de parfumată ieșită din tipografie.

Pentru că am învățat, de la Dumneavoastră, să iubesc la nebunie cartea reală, și cum să mă apropii de ea, cum să o reiau, de câte ori e nevoie, ca să o înțeleg și să o pătrund cât mai adânc, și să o leg de celelalte cărți prin firele nevăzute ale ideilor, eu, fosta Dumneavoastră studentă, nu pot decât, pentru totdeauna, să vă mulțumesc, domnule profesor **George Anca!**

Vorbele mele cu acest îndurerat prilej sunt convinsă că l-ar fi supărat pe George Anca. Poate nu dintr-un alt motiv decât pentru ca sunt, deja, prea multe. Prea multe pentru câte îi plăcea domniei sale să asculte rostite, mai ales despre propria persoană. Și pentru câte îi plăcea să rostească domnia sa însuși. Mult în puțin, multum in paruo, era pentru **George Anca** suprema formulă a rostirii gândirii, ca și a scrierii ei.

Aș vrea să mai adaug doar un singur lucru: **omul George Anca**. Noi, foștii lui studenți și colaboratori la *Colocviile de Marți*, degeaba l-am căuta în altă parte, separând anecdoticul vieții cotidiene de altitudinea creației intelectuale. Dacă vrem să-l găsim pe omul George Anca, nu-l vom putea întâlni niciodată în altă parte decât în logosul profesorului și în munca, ceas de ceas până în clipa din urmă, a cărturarului. Profesorul a mii de studenți care au devenit, în bună parte, profesori la rândul lor, și cărturarul cel mai exigent cu pagina albă din citi am cunoscut, dar și cu pagina tipărită – acestea au fost singurele dimensiuni profunde, relevante și revelatoare, ale omului **George Anca**.

În bibliotecă, precum și în biserică, nu se vorbește sau n-ar trebui. Cuvintele noastre au tulburat o liniște care posibil nu avea nevoie deloc de ele. Dar prin ele, prin aceste sărace întotdeauna, în astfel de împrejurări, cuvinte, ne luăm adio, caci nu aveam cum altfel, de la Dumneavoastră, domnule profesor. Știm că ne-ați părăsit ca să vă duceți să citiți ultima carte, din cea mai mare bibliotecă. Liniștea pe care o păstrăm acum este însă aceea a iubirii și a recunoștinței noastre.

Semper eris nobiscum, memoria animoque nostro, honorate et carissime magister!